

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2023, NUMMER 213

Datum	22 december 2023
Van	College B&W
Behandeld door	B. van Vijfeijken
Doorkiesnummer	14030
E-mailadres	bert.van.vijfeijken@utrecht.nl
Kenmerk	11875687
Beleidsveld	Internationale Zaken en Regionale Samenwerking

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsragen jaargang 2023 nummer 213 van Stevie Noltén, Noura Oul Fakir, Kelly de Haan en Myrthe Minnaert (BIJ1) van 20 november 2023 over banden Utrecht en mensenrechtenschendingen Israël. De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Vraag 1

Wat kan Utrecht als mensenrechtenstad wél doen om afstand te nemen van het Israëlische apartheidsregime en de oorlogsmisdaden en de genocide tegen de Palestijnen?

Antwoord 1

Als mensenrechtenstad kiezen we consequent voor het uitdragen van vrede en verdraagzaamheid. We maken ons zorgen om de vele burgerslachtoffers die dit conflict heeft gekost. Het is voor de mensen in Israël en de Palestijnse gebieden essentieel dat alle slachtoffers zo snel mogelijk toegang krijgen tot zorg.

We horen dat veel inwoners van Utrecht zich zorgen maken over het conflict in Israël en de Palestijnse gebieden. We zien dat er veel behoefte is in de stad om aandacht te vragen voor de verschrikkelijke omstandigheden waar de mensen in Gaza zich dagelijks in bevinden. Ook wij maken ons grote zorgen om de vele burgerslachtoffers die dit conflict heeft gekost. Utrecht sluit zich daarom aan bij de internationale oproep tot een humanitair staakt-het-vuren. Ook steunen we de oproep van de VN om alle gijzelaars direct vrij te laten.

Vraag 2

Wat kan Utrecht concreet doen om solidair te zijn met Utrechters die uit Palestina komen en hen te steunen in deze moeilijke tijd?

Antwoord 2

In onze [raadsbrief](#) van 13 oktober jl. hebben wij onze inzet toegelicht. De situatie in Israël en de Palestijnse gebieden raakt ons diep en roept ook in onze stad emoties op. Als college zijn en blijven we in gesprek met vertegenwoordigers vanuit de Joodse, Islamitische en Palestijnse gemeenschap, met Utrechtse scholen, sportclubs, jongerenwerkers en andere betrokkenen over de situatie in het Midden-Oosten en over de gevoelens die leven in de stad. Deze inwoners vertellen ons aangrijpende verhalen. We vinden het belangrijk dat inwoners hun zorgen met ons delen en we steunen hen waar mogelijk.

Vraag 3

Is het college op de hoogte van het bestaan van BDS en haar Nederlandse tak BDS Nederland?

Antwoord 3

Ja.

Vraag 4

Heeft het college enig zicht op of wij als gemeente middels aanbestedingen en inkopen direct of indirect Israël steunen? Zo nee, is zij bereid om hier onderzoek naar te doen?

Antwoord 4

Nee, hier is geen zicht op. Het college ziet op dit moment onvoldoende grond om hier onderzoek naar te verrichten. Binnen de EU geldt de Government Procurement Agreement (GPA). Dit verdrag is gesloten onder de WTO en ook Israël maakt hiervan onderdeel uit. Aanbestedende diensten mogen ondernemers uit deelnemende GPA-landen niet weigeren.

Vraag 5

Als blijkt dat de gemeente Utrecht direct of indirect Israël financieel steunt, is het college bereid om in navolging van de BDS beweging afstand te doen van dergelijke (inkoop)relaties? Ook met inachtneming van de in 2021 aangenomen motie 3265 die oproept tot het niet inkopen bij discriminerende bedrijven?

Antwoord 5

Wij veronderstellen dat u verwijst naar motie 2020M 326. Over de uitvoering van die motie hebben we u geïnformeerd in de brief van [29 april 2021](#). Deze motie is hierop echter niet van toepassing, om de redenen die wij in antwoord 4 schetsen.

Vraag 6

Heeft de wethouder zicht of gemeente Utrecht banden heeft met bedrijven actief in illegale nederzettingen?

Antwoord 6

Net als het demissionaire kabinet veroordelen wij de nederzettingen in de bezette Palestijnse gebieden. Deze zijn illegaal en vormen een ernstige bedreiging voor het vredesproces. We hebben echter geen zicht op de eventuele activiteiten in die nederzettingen van de bedrijven waar wij zaken mee doen.

Vraag 7

Kan Utrecht in navolging van de stad Oslo alle banden verbreken met bedrijven die actief zijn in illegale nederzettingen of illegale nederzettingen anderszins ondersteunen?

Antwoord 7

We hebben geen inzicht in alle internationale banden van de bedrijven waar de gemeente mee samenwerkt.

Vraag 8

Kan de burgemeester er bij de landelijke overheid op aandringen om wetgeving aan te nemen die handel met of producten uit illegale nederzettingen daadwerkelijk verbiedt?

Antwoord 8

Nee, dit past niet in onze rol.

Vraag 9

Wat voor kansen ziet het college om toch gevolg te geven aan het besluit van de raad om geen aanbestedingen te doen bij bedrijven die mede verantwoordelijk zijn voor mensenrechtenschendingen, zoals EBS, en hiermee de eerder aangenomen motie na te leven?

Antwoord 9

De mogelijkheden voor het opnemen van uitsluitingsgronden bij aanbestedingen zijn juridisch beperkt. Alleen veroordeelde partijen kunnen worden uitgesloten. Een verdere toelichting is opgenomen in onze [raadsbrief](#) van 15 juni 2023.

Vraag 10

Is de burgemeester het met BIJ1 eens dat een directe betrokkenheid van onze stad bij apartheid onacceptabel is en ziet zij vanuit haar positie een mogelijkheid om hierover het gesprek te voeren met de Universiteit Utrecht?

Antwoord 10

Nee, het college ziet dit niet als haar rol.

Vraag 11

Welke mogelijkheden ziet de burgemeester vanuit Utrecht om bij te dragen aan de wederopbouw van Palestina en in het bijzonder Gaza, ondanks dat zij geen onderdeel is van de EU?

Antwoord 11

Wij zien op dit moment geen mogelijkheden voor een bijdrage.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Schriftelijke vragen banden Utrecht en mensenrechtenschendingen Israël

20-11-2023

Sinds het losbarsten van het geweld op 7 oktober is de wereld verscheurd over wat zich in Palestina afspeelt. Hoewel de gebeurtenissen en het buitensporige geweld van deze maand voor velen in het Westen en dus ook in Utrecht pas de eerste kennismaking zijn met de situatie in Israël en Palestina, is er al langer dan 75 jaar sprake van een bezetting met vele onschuldige doden. Vanuit het Westen en dus ook Nederland, klinkt een grote steun aan Israël. Vrijwel alle politieke partijen spreken onvoorwaardelijke steun uit aan het regime dat zij zien als een Westerse democratie in het Midden-Oosten. Maar mensenrechtenorganisaties zoals Amnesty¹, Human Rights Watch² en verschillende VN-experts³ zijn er duidelijk over: Israël voert een apartheidspolitik door middel van illegale bezetting en het op grote schaal plegen van oorlogsmisdaden.

Hoewel de voortdurende bezetting en genocide vanuit Israël een nationale politieke aangelegenheid lijkt, heeft ook Utrecht als grote stad met veel macht en internationale verbindingen een betrokkenheid en verantwoordelijkheid. Het is vanuit die verantwoordelijkheid dat we ook op lokale schaal moeten bevragen wat het eventuele Utrechtse aandeel is in de huidige situatie. Utrecht BIJ1 stelt daarom de volgende vragen:

Vragen:

In de Raad programmabegroting van 9 november sprak de burgemeester over het bewaren van de vrede in onze stad en het pleiten voor vrede daarbuiten. Ook gaf zij aan in gesprek te zijn met verschillende gemeenschappen in onze stad. Zij sprak daarin duidelijk uit geen mogelijkheid te zien om een politiek standpunt in te nemen.

1. Wat kan Utrecht als mensenrechtenstad wél doen om afstand te nemen van het Israëlische apartheid regime en de oorlogsmisdaden en de genocide tegen de Palestijnen?

¹ <https://www.amnesty.nl/landen/israel-en-palestina>

² <https://www.hrw.org/report/2021/04/27/threshold-crossed/israeli-authorities-and-crimes-apartheid-and-persecution>

³ <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/03/israels-55-year-occupation-palestinian-territory-apartheid-un-human-rights> & <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2023/07/dismantle-israels-carceral-regime-and-open-air-imprisonment-palestinians-un>

2. Wat kan Utrecht concreet doen om solidair te zijn met Utrechters die uit Palestina komen en hen te steunen in deze moeilijke tijd?

Een belangrijke manier om landen die mensenrechten schenden niet te steunen, is de inzet van boycotts op producten of bedrijven die bijdragen aan deze mensenrechtenschendingen. BDS⁴ (Boycot, desinvesteren en sancties) is een internationale beweging die in een wereldwijde campagne oproept tot verzet tegen Israël, met als doel dat land te bewegen om zijn verplichtingen met betrekking tot de mensenrechten van de Palestijnen na te komen.

3. Is het college op de hoogte van het bestaan van BDS en haar Nederlandse tak BDS Nederland?
4. Heeft het college enig zicht op of wij als gemeente middels aanbestedingen en inkopen direct of indirect Israël steunen? Zo nee, is zij bereid om hier onderzoek naar te doen?
5. Als blijkt dat de gemeente Utrecht direct of indirect Israël financieel steunt, is het college bereid om in navolging van de BDS beweging afstand te doen van dergelijke (inkoop)relaties? Ook met inachtneming van de in 2021 aangenomen motie 326⁵ die oproept tot het niet inkopen bij discriminerende bedrijven?

Volgens het internationaal humanitair recht mag een bezettingsmacht geen nederzettingen bouwen op het land dat zij bezet.⁶ Dit is toch iets wat Israël op grote schaal doet. Inmiddels wonen er meer dan 700.000 Israëlische kolonisten op de West Bank en Oost-Jeruzalem. Nederland voert officieel een ontmoedigingsbeleid om bedrijven ervan te weerhouden handel te drijven met illegale nederzettingen, toch zijn er Nederlandse bedrijven die dat doen.⁷

6. Heeft de wethouder zicht of gemeente Utrecht banden heeft met bedrijven actief in illegale nederzettingen?
7. Kan Utrecht in navolging van de stad Oslo⁸ alle banden verbreken met bedrijven die actief zijn in illegale nederzettingen of illegale nederzettingen anderszins ondersteunen?
8. Kan de burgemeester er bij de landelijke overheid op aandringen om wetgeving aan te nemen die handel met of producten uit illegale nederzettingen daadwerkelijk verbiedt?

The Rights Forum riep in september 2023 provincie Utrecht op om busbedrijf EBS uit te sluiten van aanbestedingen⁹ omdat dit bedrijf via haar moederonderneming Egged is betrokken bij grove mensenrechtenschendingen en actief bijdraagt aan het 'groeien en koesteren' van Israël's illegale nederzettingen in Palestina. Tijdens de raadsvergadering van 9 november werd een motie van DENK om bij de provincie aan te dringen op een stop met deze aanbesteding helaas verworpen. Tegelijkertijd nam de Raad in 2022 motie 334¹⁰ aan waarin mensenrechten als voorwaarde worden gesteld voor aanbestedingen en dat schending hiervan ertoe kan leiden dat bedrijven geweerd worden.

9. Wat voor kansen ziet het college om toch gevolg te geven aan het besluit van de raad om geen aanbestedingen te doen bij bedrijven die mede verantwoordelijk zijn voor

⁴ [BDS-beweging - Wikipedia](#)

⁵ <https://ureka.utrecht.nl/app/document?url=https:%2F%2Fapi1.ibabs.eu%2Fpublicdownload.aspx%3Fsite%3DUtrecht%26id%3Df6537148-6d8a-4ded-9e74-c1133399de89>

⁶ <https://press.un.org/en/2016/sc12657.doc.htm>

⁷ <https://rightsforum.org/rights-forum-dringt-aan-op-verbod-import-uit-nederzettingen/>

⁸ <https://www.thenationalnews.com/world/mena/norway-capital-oslo-bans-goods-and-services-from-israel-s-west-bank-settlements-1.930185>

⁹ [Oproep aan provincie Utrecht: sluit busbedrijf EBS uit van aanbesteding openbaar vervoer - The Rights Forum](#)

¹⁰ [M334 Mensenrechten als voorwaarde voor aanbestedingen - U-reka Gemeente Utrecht](#)

mensenrechtenschendingen, zoals EBS, en hiermee de eerder aangenomen motie na te leven?

Ook studenten van de Universiteit Utrecht zijn al langere tijd bezig met verschillende vormen van verzet met betrekking tot de banden van de Universiteit met Israël. Zo kunnen sinds februari 2021 studenten van de UU op uitwisseling naar universiteiten in Israël en wisselen zij daarnaast fondsen en kennis met elkaar uit. Een groot aantal studenten van de UU vinden het onacceptabel dat Utrecht hiermee actief bijdraagt aan het legitimeren van mensenrechtenschending en bezetting.¹¹ Tot slot is de Universiteit Utrecht betrokken bij de ontwikkeling van communicatietechnologie die wordt gebruikt door het Israëlische leger, zoals ook duidelijk werd betoogd tijdens de Palestina demonstratie op het Domplein op 19 oktober 2023.

10. Is de burgemeester het met BIJ1 eens dat een directe betrokkenheid van onze stad bij apartheid onacceptabel is en ziet zij vanuit haar positie een mogelijkheid om hierover het gesprek te voeren met de Universiteit Utrecht?

Toen de oorlog in Oekraïne uitbrak werden zowel nationaal als lokaal alle registers open getrokken op het gebied van zowel morele als materiële steun. In de raadsbrief van 22 mei 2022¹² benoemt het college diverse manieren waarop Utrecht haar steun aan Oekraïne vorm geeft. Onder andere door twee Oekraïense ambtenaren in dienst te nemen en via kruisbestuiving en samenwerkingen bij te dragen aan de wederopbouw. Ook werd na het uitbreken van de oorlog direct gekeken naar mogelijkheden om extra Oekraïense vluchtelingen op te vangen.

11. Welke mogelijkheden ziet de burgemeester vanuit Utrecht om bij te dragen aan de wederopbouw van Palestina en in het bijzonder Gaza, ondanks dat zij geen onderdeel is van de EU?

Gesteld door:

- Stevie Nolten, BIJ1
- Noura Oul Fakir, BIJ1
- Kelly de Haan, BIJ1
- Myrthe Minnaert, BIJ1

¹¹ [Utrecht Universiteit, verbreek banden met Israëlische universiteiten | DUB \(uu.nl\)](https://uu.nl/dub)

¹² <https://ureka.utrecht.nl/app/instrument/2db23280-1282-4764-a4ad-770ad29fd9c0>